

RAAP-RAPPORT 1796

Plangebied Parkweg 49-67

Gemeente Maarssen

**Archeologisch vooronderzoek: een
inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)**

Colofon

Opdrachtgever: Parkweg I B.V.

Titel: Plangebied Parkweg 49-67, gemeente Maarssen; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek proefsleuven

Status: eindversie

Datum: 23 januari 2008

Auteur: P. Ilson MA

Projectcode: MAPA2

Bestandsnaam: RA1796_MAPA2.doc

Projectleider: P. Ilson MA

Projectmedewerkers: drs. C.R.C. Schamp, drs. C. Coppens & drs. J.H.M. van Eijk

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: 407298

ARCHIS-waarnemingsnummers: 411359

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 28068

Autorisatie: drs. P.A.M.M. van Kempen

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2009

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Parkweg I B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 22 en 23 april 2008 een inventariserend veldonderzoek in de vorm van één proefsleuf uitgevoerd in verband met de geplande nieuwbouw op Parkweg 49 t/m 67 in de gemeente Maarssen. De realisatie van deze nieuwbouw, met name de aanleg van een parkeerkelder, zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezig archeologische resten. De resultaten van het inmiddels uitgevoerde verkennend en karterend booronderzoek (van Eijk, 2008) gaven aanleiding tot de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek. Het primaire doel van het proefsleuvenonderzoek was het toetsen en aanvullen van de gespecificeerde archeologische verwachting voor het onderzochte gebied, waarbij het in eerste instantie ging om het (al dan niet) vaststellen van de aanwezigheid van archeologische grondsporen. Voorts diende het onderzoek zich te richten op de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging van eventueel aanwezige archeologische grondsporen en resten.

Op basis van de aard van de grondsporen en het vondstmateriaal (greppels, paalsporen en aardewerk) wordt de vindplaats geïnterpreteerd als deel van een nederzettingsterrein uit de periode 975 tot 1125. De vindplaats vormt een aanwijzing voor de uitbreiding van het in de 9e eeuw onstaande dorp in de 10e eeuw. Er is vastgesteld dat bewoningssporen uit de Late Middeleeuwen op de locatie aanwezig zijn. Het lijkt erop dat in dezelfde periode de functie van de locatie is veranderd (mogelijk in een weg).

Op basis van de resultaten van het onderzoek kan gesteld worden dat op de locatie Parkweg 49 archeologische waarden aanwezig zijn. Waardering van deze resten (zie hoofdstuk 5.2.3) heeft aangetoond dat de aangetroffen vindplaats een archeologisch waardevol object betreft. Voor dergelijke objecten geldt dat behoud *in situ* een primair uitgangspunt dient te zijn.

Daarom wordt aanbevolen om de vindplaats die aanwezig is op de locatie, te behouden. Indien planaanpassing niet voorziet in het behouden van de vindplaats, wordt (destructief) vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving aanbevolen, zodat de wetenschappelijke informatie van de vindplaats veiliggesteld kan worden (behoud *ex situ*).

Inhoud

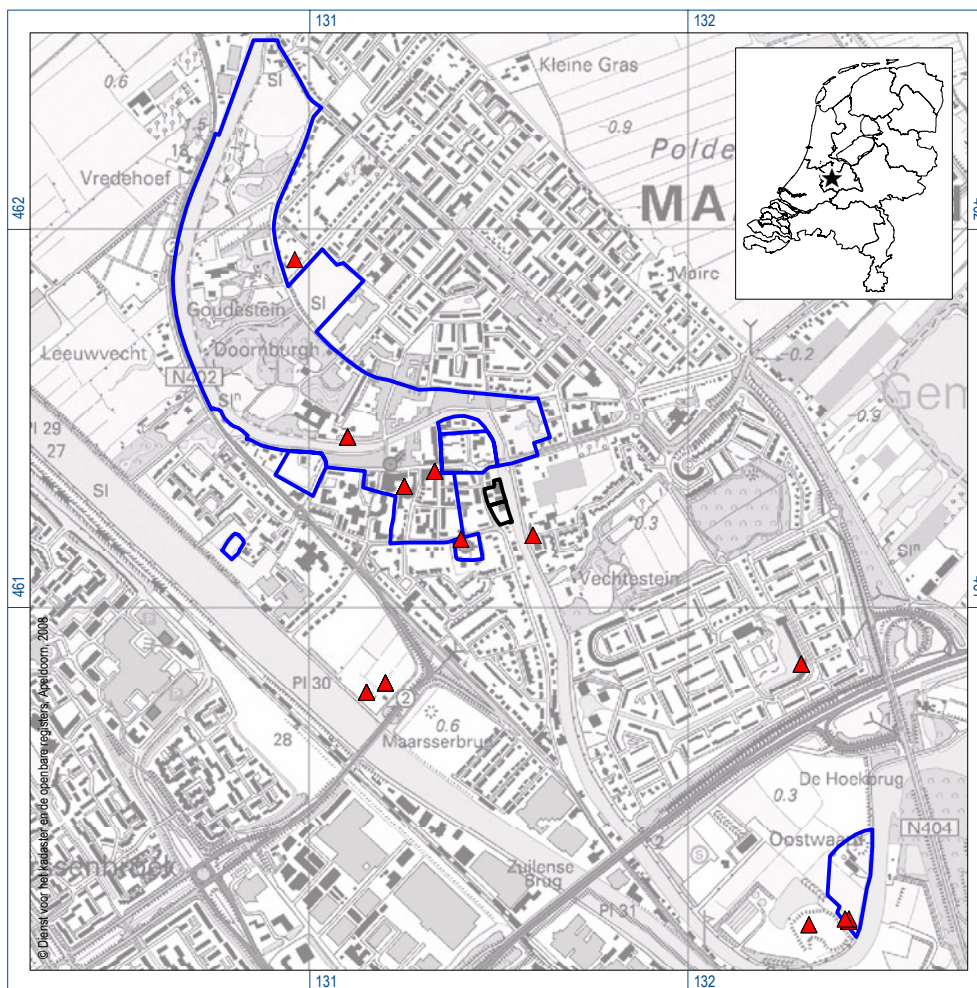
3	Samenvatting
5	1 Inleiding
5	1.1 Kader en doelstelling
7	1.2 Administratieve gegevens
8	2 Voorgaand onderzoek
12	3 Doel van het onderzoek
14	4 Methoden
15	5 Resultaten van het onderzoek
15	5.1 Geologie en bodem
15	5.2 Archeologie
23	6 Conclusies en aanbevelingen
23	6.1 Conclusies
25	6.2 Aanbevelingen
27	Literatuur
27	Gebruikte afkortingen
28	Verklarende woordenlijst
28	Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen
29	Bijlage 1. Sporenlijst
31	Bijlage 2. Vondstenlijst

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Parkweg I B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 22 en 23 april 2008 een inventariserend veldonderzoek in de vorm van één proefsleuf uitgevoerd in verband met de aanleg van een ondergrondse parkeergarage aan Parkweg 49 in de gemeente Maarssen (figuur 1).

Het betreft het vervolg op een eerdere fase van het inventariserend onderzoek dat bestond uit een bureau- en karterend booronderzoek (Van Eijk, 2008). Op grond van de resultaten daarvan werd geconcludeerd dat er mogelijk archeologische



Figuur 1. De ligging van het plangebied (zwart), omliggende ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw); inzet: ligging in Nederland (ster).

waarden aanwezig zijn in het plangebied. In het zuidelijke deel van het plangebied zijn de oeverafzettingen waarschijnlijk weggegraven tot in het beddingzand door de aanleg van een kelder onder het te renoveren gebouw (huisnummers 53 t/m 67). Verder zijn op dit perceel geen diepe bodemingrepen gepland. In het noordelijke deel van het plangebied is een circa 1,5 m diepe kelder onder huisnummer 49 aanwezig. In de boringen direct naast het huis zijn aanwijzingen aangetroffen voor archeologische waarden op een dieper niveau (figuur 5). Het huis wordt gesloopt. In de nieuwbouwplannen is de aanleg van een parkeerkelder opgenomen. Bij de aanleg van deze kelder wordt de bodem tot 4 m -Mv vergraven. Naar aanleiding hiervan werd aanbevolen om een proefsleuven-onderzoek uit te voeren in dit gedeelte van het plangebied. Voor het overige deel van het plangebied zijn geen aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek.

Voorafgaand aan de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek is, conform de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA; <http://www.sikb.nl>), een Programma van Eisen (PvE) opgesteld (De Groot & Tol 2008). Dit PvE diende als leidraad voor het onderzoek. Op 18 april 2008 is dit PvE door dhr. J. Roest van de gemeente Maarssen goedgekeurd.

Het gebied dat door middel van proefsleuven is onderzocht, betreft het gedeelte van het plangebied waar de ondergrondse parkeergarage -buiten de bestaande bebouwing- is gepland (figuur 5). Het primaire doel van het proefsleuven-onderzoek was het toetsen en aanvullen van de gespecificeerde archeologische verwachting met betrekking tot het onderzochte gebied, waarbij het in eerste instantie ging om het (al dan niet) vaststellen van de aan- of afwezigheid van archeologische grondsporen. Teneinde een goed afgewogen beslissing (selectiebesluit) door het bevoegd gezag mogelijk te maken, diende het onderzoek zich tevens te richten op de kwaliteit (gaafheid en conservering), omvang, diepteligging, aard en datering van eventuele archeologische grondsporen / resten. In hoofdstuk 3 zijn de specifieke onderzoeksvragen met betrekking tot deze aspecten uiteengezet.

Het veldwerk is uitgevoerd van 22 tot en met 23 april 2008. De uitwerking vond plaats tussen 24 april en 25 juli 2008. Tijdens het onderzoek is op een prettige wijze samengewerkt met de contactpersoon van de gemeente Maarssen (dhr. A. De Vos) en de opdrachtgever (mw. L. Woo en dhr. van Morselaar). Onderzoeksdokumentatie en vondstmateriaal zullen binnen de termijnen die hiervoor zijn aangegeven in de KNA 3.1 worden overgedragen aan het depot van de provincie Utrecht.

Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de normen die gelden in de archeologische beroepsgroep c.q. de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.1 (KNA). Daarnaast is het onderzoek uitgevoerd volgens de specificaties in het PvE (De Groot & Tol, 2008).

RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), die valt

onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>). RAAP beschikt over een eigen opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

1.2 Administratieve gegevens

Gemeente: Maarssen

Plaats: Maarssen

Plangebiet: Parkweg 49-67

Onderzoeksgebied: geplande parkeergarage ter hoogte van huisnummer 49

Centrumcoördinaten: 131.500/461.300

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: 407298

ARCHIS-waarnemingsnummers: 411359

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 28068

RAAP vindplaatsnummer: vindplaats MAPA01 (Van Eijk, 2008)

RAAP objectnummer(s): niet van toepassing

Tabel 1. Geologische en archeologische tijdschaal.

Chrono-stratigrafie			Biostratigrafie	Archeologische perioden											
Tijd(vak)			Pollenzone				Gecalibreerd								
Holoceen			Subatlanticum	Nieuwste tijd			C	1850							
				Nieuwe tijd			B	1650							
							A	1500							
							B	1250							
				Middeleeuwen	Vol	Laat	A	1050							
							D	900							
					Vroeg	C	725								
						B	525								
						A	450								
				Romeinse tijd	Laat			270							
					Midden			70 na Chr.							
					Vroeg			12 voor Chr.							
			IJzertijd	Laat			250								
				Midden			500								
				Vroeg			800								
				Bronstijd	Laat			1100							
					Midden			1800							
			Vroeg			2000									
Subboreaal				Neolithicum	Laat			2850							
					Midden			4200							
					Vroeg			4900/5300							
					Mesolithicum	Laat			6450						
						Midden			7100						
						Vroeg			8800						
					Pleistoceen	Weichsellien	Laat Glaciaal	Prehistorie	Steentijd	Paleolithicum	Laat		35.000		
														Pleniglaciaal	Late Dryas
															Allerød
							Vroege Dryas								
Bølling															
Denekamp															
Hengelo															
Vroeg Glaciaal	Moershoofd														
	Odderade														
	Brørup														
	Amersfoort														
	Eemien														
Saalien															
Holsteinien															
Elsterien															
Cromerien															

2 Voorgaand onderzoek

In december 2007 heeft in het plangebied een archeologisch vooronderzoek plaatsgevonden (Van Eijk, 2008). Dit onderzoek bestond uit een karterend booronderzoek waarbij de boringen zoveel mogelijk zijn verspreid over de zones waar de meeste en diepste bodemingrepen zullen plaatsvinden. Voorafgaand aan het booronderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om de geologische, bodemkundige en landschappelijke kenmerken alsmede de bekende en verwachte archeologische waarden van het plangebied te inventariseren. Dit bureau-onderzoek is aangevuld met andere historische gegevens.

Uit de geologische kaart van Nederland (RGD, 1988: code DOg) en de geomorfogenetische kaart (Berendsen, 1982; Berendsen & Stouthamer, 2001; nr.168) blijkt dat de bodem in het onderzoeksgebied bestaat uit oever- en kronkelwaardafzettingen. Deze afzettingen bestaan uit zware zavel en lichte tot matig zware klei, die in het algemeen tussen circa 1,0 en 2,0 m -Mv overgaan in beddingzand. De oever-, kronkelwaard- en beddingafzettingen behoren tot de stroomgordel van de Vecht. Deze rivier, die een zijtak vormde van de Oude Rijn, was actief van het begin van de IJzertijd (ca. 800 voor Chr.) tot in elk geval het einde van de Romeinse tijd (ca. 350 na Chr.) en mogelijk zelfs tot 1122 na Chr., toen de Kromme Rijn bij Wijk bij Duurstede werd afgedamd (Weerts e.a., 2002). De huidige Vecht moet in geologische zin als restgeul worden geïnterpreteerd.

In 866 werd voor het eerst op een bezittingenlijst van de bisschop van Utrecht gesproken over Marsna of Marsua, dat moerassige grond (marse) betekent. Het is mogelijk dat hier al in de 9e eeuw een nederzetting lag. De eerste bewoning concentreert zich op de hoge oeverwallen van de Vecht.

Deze oeverwallen bestaan uit vrij smalle kronkelende stroken kleiafzettingen. Aan weerszijden van deze stroomruggen bevinden zich uitgestrekte moerasgebieden, waarin veenvorming optreedt. Vanaf de Middeleeuwen begint men het veengebied langzaam te ontginnen. Kapittels en kloosters van het bisdom Utrecht spelen daarbij in de 11e eeuw een belangrijke rol. Zij geven stukken grond in pacht aan leenmannen, die op de oeverwallen hun kastelen en ridderhofsteden gaan bouwen. Zo bouwt Emericus van der Meer in 1083 het Slot te Maarssen op de plaats van de huidige Julianaweg, circa 150 m ten noordwesten van het plangebied. Vanaf de 12e eeuw gaat men het moerasgebied stelselmatig ontginnen om in eerste instantie bouwland te verkrijgen en later vanwege de toenemende drassigheid om weideland te verkrijgen. De Vecht en de oeverwallen vormen de basis van de ontginning. In de omgeving van

de versterkte huizen ontstaat een onregelmatige blokverkaveling, die te herkennen is aan een aaneenschakeling van enclaves binnen het rivierkleilandschap. In het gebied van Oostwaard is deze blokverkaveling nog duidelijk herkenbaar.

In 1514 telde Maarssen 33 huizen. Maarssen is dan nog een kleine nederzetting rond het slot. Naast het kasteel staat dan ook een kapel; een restant van deze kapel is de dertiende-eeuwse toren van de Nederlandse Hervormde Kerk aan de Kerkweg. Het oorspronkelijke kasteeldorp Maarssen groeit langzaam uit en gaat zich naar de Vecht richten.

Op de plaats van het in 1672 door de Fransen verwoest Slot te Maarssen wordt in 1702 het Huis ter Meer, een buitenplaats in Franse stijl, gebouwd (Koen, 1995). Op een vogelvluchtprent van Ter Meer door Andries de Leth uit 1739 staat ter hoogte van het plangebied een weg afgebeelde die begrensd is door een gracht aan de oostkant. Op de kadastrale minuut van 1811-1832 is er geen sprake van bebouwing op de locatie van het plangebied.

Tijdens het bureauonderzoek is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS II) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) geraadpleegd. Hier staan diverse archeologische vindplaatsen geregistreerd uit de omgeving van het plangebied. Uit de directe omgeving van het plangebied zijn voornamelijk vindplaatsen bekend uit de Vroege en Late Middeleeuwen en/of de Nieuwe tijd. Mogelijk zijn oudere vindplaatsen, als gevolg van erosie door het meanderen van de Vecht, verdwenen (Tol, 2003).

Ten noorden van het plangebied ligt een terrein van archeologische waarde met CMA-code 31H-A18 (Monumentnummer 11471). Het betreft het terrein van het Slot Maarssen, en later buitenplaats Ter Meer uit de periode Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd. Dit terrein ligt binnen een groter terrein van hoge archeologische waarde (CMA-code 31H-070; Monumentnummer 12012), dat zich verder in noordwestelijke richting uitstrekt langs de Vecht. Het betreft de historische dorpskern van Maarssen, met archeologische resten daterend vanaf de Late Middeleeuwen.

Circa 100 m ten zuidwesten van het plangebied ligt een terrein van hoge archeologische waarde (CMA-code 31H-057; Monumentnummer 11472), bebouwd met de Nederlandse Hervormde Kerk, die zijn oorsprong heeft in de Vroege Middeleeuwen.

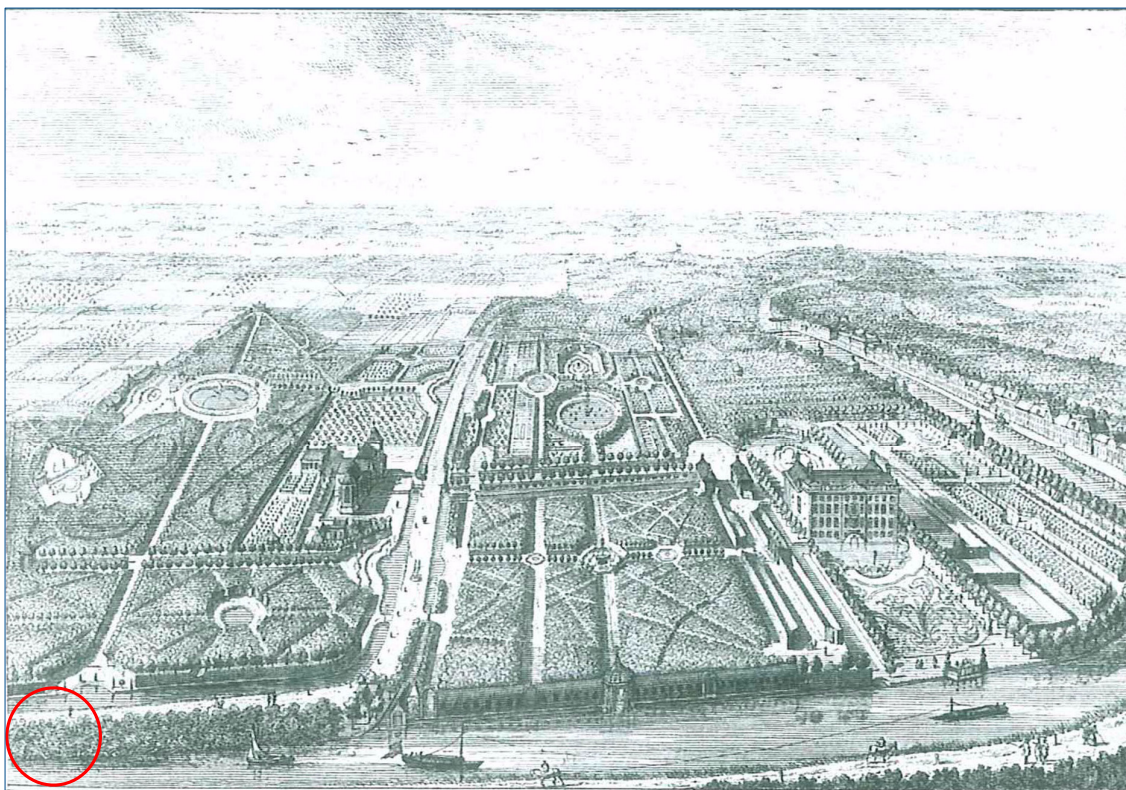
In de nabijheid van het plangebied zijn tevens enkele waarnemingen gedaan. Dit betreft vondsten uit de periode Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd, waaronder fragmenten aardewerk en bouw materiaal (figuur 1, o.a. ARCHIS-waarnemingsnummers 26983 en 31939).

Volgens AMIS (archeologisch meldinformatiesysteem van het meldpunt archeologie provincie Utrecht) is in een sleuf ongeveer 150 m ten westen van het plangebied,

een laag tropische schelpen van verschillende grootte aangetroffen, met in elk van de schelpen een gaatje aan de bovenkant. Mogelijk zijn deze schelpen afkomstig van de wanddecoratie in Huis Ter Meer (figuur 2), dat ruim 100 jaar geleden is gesloopt (AMIS/Meldpuntnummer 2003.1106.01).

Op een terrein aan de Binnenweg, circa 50 m ten zuiden van het plangebied, is in 2008 een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd door middel van boringen (onderzoeksnummer 20885). Uit dit onderzoek werden de rivierafzettingen dieper dan 1,5 m -NAP aangetroffen (Burnier 2008). Geconcludeerd werd dat de originele top van de oeverafzettingen geërodeerd is of opgenomen in het bovenliggende antropogene ophogingspakket daterend uit de Nieuwe tijd. Hierdoor zullen alleen zeer diep ingegraven sporen nog bewaard zijn gebleven.

Tijdens het booronderzoek zijn oeverafzettingen van de Vecht aangetroffen. De top van deze oeverafzettingen is verstoord, maar vanaf circa 0,7 m -Mv lijken de oeverafzettingen nog intact. Onder de oeverafzettingen zijn in alle boringen beddingafzettingen aangetroffen. De oeverafzettingen bestaan uit een gelaagd pakket van bruinigrijze tot grijze matig siltige, soms zwak humeuze klei. In de oeverafzettingen zijn in de boringen 1 t/m 5 tussen 0,7 en 2 m -Mv archeologische indicatoren aangetroffen. Het betreft houtskool, aardewerk, puinspikkels, fosfaat en



Figuur 2. Globale ligging van het plangebied (rode cirkel) op de vogelvluchtprent van Huis Ter Meer door Andries de Leth uit 1739. (bron: uit Douwe Koen, 1995)

onverbrand bot. Het aardewerk betreft fragmenten Pingsdorf aardewerk, kogelpot aardewerk en Mayen aardewerk dat in de periode tussen de 8e en begin van de 13e eeuw gedateerd kan worden. Mogelijk betreft het een nederzettingsterrein. De gelaagdheid duidt erop dat de vindplaats mogelijk verspoeld is.

Op basis van het vooronderzoek werd aanbevolen om waarderend archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven uit te voeren. Dit onderzoek diende plaats te vinden binnen de op figuur 5 aangegeven zone in het noordelijke deel van het plangebied. In deze zone is een ondergrondse parkeergarage gepland. Aangezien deze tot 4 m -Mv zal worden ingegraven, zal deze de archeologische resten verstoren. Ter plaatse van de huidige bebouwing is de bodem door de aanleg van kelders reeds verstoord tot 3 m -Mv met uitzondering van pand Parkweg 49 waaronder zich een circa 1,5 m diepe kelder bevindt. Hier zullen de archeologische resten dan ook tot op die diepte zijn verstoord.

3 Doel van het onderzoek

Het waarderend onderzoek in de vorm van proefsleuven werd aanbevolen naar aanleiding van de resultaten van het vooronderzoek (zie hoofdstuk 2; Van Eijk, 2008), met het doel te bepalen wat de kwaliteit, omvang, diepteligging, aard en datering van de mogelijk aanwezige archeologische grondsporen / resten is.

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek zijn bepalend voor de vraag hoe verder met deze archeologische waarden dient te worden omgegaan. Indien de vindplaats behoudenswaardig blijkt te zijn, zal moeten worden beoordeeld of deze bij de inrichting van het terrein kan worden ingepast. Indien een dergelijke conserverende inrichting niet mogelijk is, dan dient de vindplaats opgegraven te worden.

Het voornaamste doel van het proefsleuvenonderzoek was het verzamelen van voldoende betrouwbare informatie om een inventarisatie en waardestelling te kunnen doen. Teneinde een goed afgewogen beslissing (selectiebesluit) door het bevoegd gezag mogelijk te maken, diende het onderzoek zicht tevens te richten op een aantal aanvullende aspecten ten aanzien van de archeologische waarden. In het Programma van Eisen (De Groot en Tol, 2008) zijn hiervoor specifieke onderzoeksvragen geformuleerd die door middel van het proefsleuvenonderzoek beantwoord dienen te worden:

Algemene vragen

1. Zijn in het plangebied/tot 300 cm -Mv archeologische waarden aanwezig die (mogelijk) bedreigd worden door de geplande inrichting?
2. Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingsterreinen?
3. Is het vondstmateriaal, dat bij het vooronderzoek is aangetroffen, afkomstig uit een verspoelde context of is sprake van een intacte vindplaats?
4. In welke mate is het onderzoeksgebied verstoord?
5. Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
6. Is in het plangebied vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?
7. Op welke manier dient bij eventuele graafwerkzaamheden met archeologische waarden te worden omgegaan?

Specifieke vragen indien vindplaatsen/archeologische resten worden aangetroffen

8. Wat is de horizontale begrenzing, de ligging en de omvang van de vindplaats/de archeologische resten?

9. Wat is de diepteligging, de dikte en de stratigrafische positie van de archeologische laag waarin de archeologische indicatoren zijn aangetroffen?
10. Wat is de aard, datering en conserveringstoestand van de archeologische laag?
11. Zijn in het onderzoeksgebied archeologische grondsporen aanwezig?
12. Wat is de aard, datering en conserveringstoestand van deze grondsporen?
13. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig, wat is de vondstdichtheid en hoe is de conserveringstoestand?
14. Is er sprake van een behoudenswaardige vindplaats?

4 Methoden

Aantal proefsleuven / proefputten en afmetingen hiervan: in totaal is er 1 proefsleuf aangelegd, oost-west georiënteerd, met een lengte van 14,5 m en een breedte van 4,5 m. De oppervlakte bedroeg 65 m².

Plaatsing van de proefsleuven: de proefsleuf is conform het PvE, aangelegd in de voortuin van Parkweg 49 op de locatie van de geplande parkeerkelder.

Opgravingsvlakken en profielen: er is 1 opgravingsvlak aangelegd. Het vlak is aangelegd op de oeverafzettingen van de Vecht. De bovengrond is machinaal laagsgewijs verwijderd tot op het niveau waarop grondsporen zijn waargenomen. De diepte van de sleuf bedroeg circa 1,6 m -Mv. Het vlak is getekend op schaal 1:50 en de zuidelijke profielwand is getekend op schaal 1:20. Hierbij is gebruik gemaakt van een lokaal meetsysteem dat door een extern landmeetkundig bureau door middel van een GPS (grondslagpunten met Z-waarden) is uitgezet. Dit meetsysteem is ingemeten in het Rijksdriehoeksnet. De hoogte van de aangelegde vlakken is ingemeten ten opzichte van NAP. Grondsporen en bodemlagen zijn in een reeks genummerd (oplopend vanaf 1). Vondsten zijn in een reeks genummerd (oplopend vanaf 1). Monsters zijn in een reeks genummerd (oplopend vanaf 1). Van het vlak en profiel zijn foto's gemaakt. Ook deze zijn in een doorlopende reeks genummerd (vanaf 1).

Afwerking en behandeling van sporen en vondsten: de grondsporen zijn ingemeten en op de vlaktekening ingetekend. Vervolgens zijn enkele grondsporen gecoupeerd en in profiel getekend om meer inzicht te krijgen in de kwaliteit en diepte van de sporen.

Bemonstering: er zijn 2 monsters genomen (1 houtmonster en een macromonster).

Afwijkingen en aanpassingen van de onderzoeksstrategie: tijdens het veldonderzoek is niet afgeweken van de onderzoeksstrategie zoals in het PvE is omschreven.

5 Resultaten van het onderzoek

5.1 Geologie en bodem

Aan de hand van de profielen in de proefsleuf (figuur 5) kan de bodemopbouw als volgt worden beschreven. De boven laag is circa 20 cm dik en bestaat uit licht geel grijs zand en is geïnterpreteerd als recente ophoging (S1). Onder deze laag bevindt zich een laag matig humeuze zandige klei (S2). Deze laag is geïnterpreteerd als (oude) bouwvoor. Deze laag heeft een gemiddelde dikte van 0,6 m. Uit deze laag zijn vondsten verzameld die dateren uit de 17e tot 20e eeuw. Onder de oude bouwvoor bevindt zich een circa 0,5 m dikke matig humeuze bruin grijze zandige kleilaag (S3). In deze laag werden geen vondsten aangetroffen. Deze laag is geïnterpreteerd als ophogingslaag. Deze laag dekt de natuurlijk oever- en kronkelwaardafzettingen af. De oeverafzettingen bestaan uit licht bruin grijze licht zandige klei (S10). Deze afzettingen zijn circa 40 cm dik. De antropogene grondsporen zijn in deze laag ingegraven. Onder de oeverafzettingen ligt een laag uiterst siltig licht grijs klei met veel dunne zandlagen. Deze laag is ca 10 cm dik en is geïnterpreteerd als oeverafzettingen. Onder de oeverafzettingen is zwak siltig beddingzand aangetroffen. Hierin bevinden zich enkele humus- en kleilagen.

5.2 Archeologie

Archeologie is aanwezig in de proefsleuf. De sporen wijzen op een nederzettingsterrein uit de Vroeg Middeleeuwen (laat) / Laat Middeleeuwen (vroeg). In een deel van de opgravingsput zijn de sporen aangetast door bodemingrepen uit de Nieuwe tijd. De verzameling keramiek uit de grondsporen wijst op een datering rond de 11e en 12e eeuw. Verder zijn er botfragmenten en metalen voorwerpen gevonden. Organische resten zijn niet goed geconserveerd, waarschijnlijk vanwege het feit dat de grondwaterspiegel onder het niveau van de archeologisch resten ligt.

5.2.1 Grondsporen

In de proefsleuf zijn 16 archeologische grondsporen waargenomen. Het betreft: greppels, paalkuilen en paalgaten, depressies, mogelijk afvalkuilen en mogelijk haardkuilen (bijlage 1).

Greppels

Tijdens het onderzoek zijn 4 greppels aangetroffen. De greppels hebben dezelfde oriëntatie als de Vecht (N-Z) maar variëren in diepte en breedte. De greppels waren

over de hele breedte van de sleuf te volgen (max. 4,5 m).

In het westelijke deel van de proefsleuf is een greppel aangetroffen van 1,50- 2m breed en circa 0,8 m diep (figuren 3 en 5: spoor 7). De bodem van de greppel is vlak en de zijkanten ervan maken een hoek van 45 graden ten opzicht van de bodem. Deze greppel is opgevuld met 3 vullingen. De bovenste vulling is uiterst siltig donker grijze klei met enkele ijzervlekken en enkele houtskoolspikkels en een lichte zweem van fosfaat. Deze vulling heeft een dikte van 50 cm. De tweede vulling is sterk humeus uiterst siltig donker bruinigrijze klei met enkele ijzervlekken en is 12 cm dik. Uit deze vulling is een monster (M1) genomen. De onderste vulling is zwak humeus donker grijs uiterste siltige klei met enkele ijzervlekken. Naast botmateriaal en metaal zijn uit deze greppel hoofdzakelijk keramiekscherven geborgen. Op basis van de hierin aangetroffen keramiek-scherven (Paffrath, Pingsdorf en kogelpot) kan deze greppel tussen het einde van de 10e en het begin van de 13e eeuw gedateerd worden.

Twee smallere greppels liggen circa 3,5 m uit elkaar en zijn circa 50 cm breed en 25 cm diep (figuren 4 en 5: sporen 11 en 15). Beide greppels hebben een vlakke bodem en rechte kanten. Uit beide greppels zijn vondsten verzameld (zie bijlage 2). Gezien de vorm van deze greppels en het vondstmateriaal zijn ze vermoedelijk gelijktijdig aangelegd. In het oostelijke deel van de proefsleuf is een greppel aangetroffen van 1,6 m breed, 0,3 m diep met rechte zijkanten en een platte bodem (figuur 5: spoor 19). Op basis van de aangetroffen keramiekscherven dateert dit spoor uit de Late Middeleeuwen (10e tot 13e eeuw).



Figuur 3. Foto coupe S7, S23 en S6.



Figuur 4. Foto coupe S9 en S11.

Paalkuilen

Zeven sporen zijn geïnterpreteerd als paalkuilen (figuur 5: sporen 5, 6, 8, 9, 13, 23 en 26). De paalkuilen zijn opgevuld met uiterst siltige klei met een lichte zweem van fosfaat en vaak met enkele houtskoolspikkels (figuren 3 en 4). Spoor 13 en de kern van spoor 6 zijn gevuld met zwak zandige klei. Van deze sporen hebben 3 een duidelijke kern van een vergane of uitgetrokken paal (figuur 5: spoor 6, 8 en 13). De diameter van deze paalkuilen is 60 cm bij spoor 6 en 90cm bij spoor 13. De dieptes van deze paalkuilen zijn respectievelijk 40 en 30 cm. Op basis van de in deze paalkuilen aangetroffen keramiekscherven dateren deze sporen uit de late Middeleeuwen (10e tot 13e eeuw). Een derde vergelijkbare paalkuil met een doorsnede van circa 1 m was niet gecoupeerd. Een keramiekscherf uit de bovenkant van dit spoor dateert uit de 10e tot 11e eeuw.

De sporen 9, 23 en 26 kunnen op basis van hun vorm ook als paalkuil geïnterpreteerd worden. Een paalkern ontbreekt echter. De paalkuil met spoornummer 23 heeft een diameter van 20 cm, is 25 cm diep en heeft een vlakke bodem. Uit dit spoor waren geen vondsten verzameld. Spoor 9 heeft een diameter van 60 cm, is 15 cm diep en heeft een vlakke bodem. Uit dit spoor zijn, naast 1 fragment baksteen en fragmenten dierlijk bot, keramiekscherven van kogelpot en Paffrath geborgen. Op basis van de keramiekscherven is dit spoor in de Late Middeleeuwen (11e tot 13e eeuw) te dateren. De derde vermoedelijke paalkuil heeft een doorsnede van 70 cm en een diepte van 20 cm (figuur 5: spoor 26). Op basis van Paffrath en kogelpot keramiek

dateert dit spoor uit de Late Middeleeuwen (11e tot 13e eeuw).

Onduidelijk is of de paalkuilen tot één structuur behoren. Gezien het min of meer regelmatige patroon van de kuilen (afstand en locatie) maken zij deel uit van een huisplattegrond.

Overige sporen

In het westelijke deel van de proefsleuf zijn 2 kuilen aangetroffen. Spoor 5 heeft een ronde vorm en een doorsnede van circa 1 m. Dit spoor is niet gecoupeerd of afgewerkt. Daarnaast ligt een grotere kuil met een eivorm (figuur 5: spoor 4). Dit spoor is circa 2,7 m lang, 60 cm diep en de wanden maken een hoek van minder dan 45 graden ten opzicht van de bodem. Dit spoor betreft waarschijnlijk een afvalkuil. Op twee plaatsen in de kuil was nog vergaan hout aanwezig. Op basis van keramiekscherven dateert deze kuil uit de Late Middeleeuwen.

In het oostelijke deel van de proefsleuf zijn 2 rechthoekige kuilen aangetroffen (figuur 5: sporen 20 en 21). De kuilen hebben een omvang van circa 1 m bij 70 cm en circa 20 cm diep. De vullingen van de kuilen zijn uiterst siltige klei, donker van kleur en bevatten veel houtskoolspikkels. Vanwege de vullingen (donkere kleur en houtskoolgehalte) zijn deze kuilen geïnterpreteerd als haardkuilen of afvalkuilen. Op basis van keramiekscherven uit spoor 21 dateren deze kuilen ook uit de late Middeleeuwen (10e tot 11e eeuw).

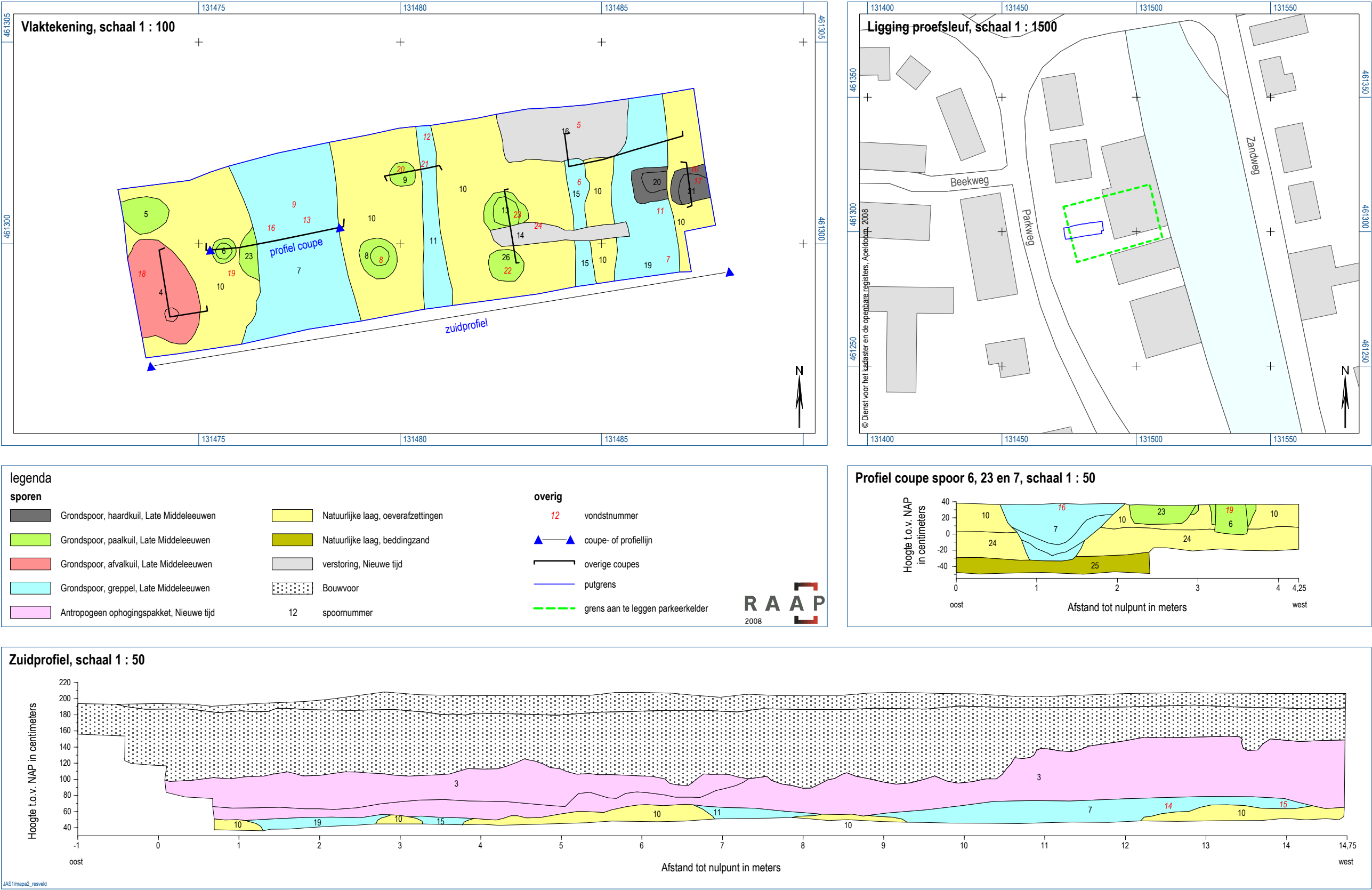
In het noordoosten van de proefsleuf is een kuil aangetroffen (figuur 5: spoor 16) daterend uit de Nieuwe tijd. De kuil is 30 cm diep en heeft een omvang van circa 3 m bij 1 m.

Spoor 14 is een verstoring die de middeleeuwse sporen oversnijdt maar het is geen diepe bodemingreep (minder dan 5 cm diep). Dit spoor is waarschijnlijk een dieper deel van de rommelige ophogingslaag uit de Nieuwe tijd (spoor 2).

5.2.2 Vondsten

Aardewerk

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn 60 fragmenten aardewerk aangetroffen. Het gaat om aardewerk daterend vanaf de 10e eeuw tot in de Nieuwe tijd. Het aardewerk uit de Nieuwe tijd (bijlage 2: vondstnummers 1, 4, 5 en 24) komt voor in de recente bouwvoor en in de oude bouwvoor en in 2 depressies in het vlak. Het aardewerk uit de nederzettingssporen dateert uit de Late Middeleeuwen en bestaat uit: Paffrath (23 stuks), Kogelpot (10 stuks), Pingsdorf (7 stuks), protosteengoed (1 stuk) en Andenne (1 stuk). De gehele aardewerkverzameling kan tussen 975 en 1125 gedateerd worden (mond. med. M.F.P. Dijkstra, UvA).



Figuur 5. Vlaktekening, profielen en de ligging van de proefsleuf.

Metaal

Tijdens de aanleg van de proefsleuf zijn met behulp van een metaaldetector, afgezien van een aantal recente voorwerpen, 4 stuks metaal gevonden. Het gaat om een sleutel, een fragment brons en een ijzeren spijkerkop, een deel van een ijzeren mes en een ijzeren strip (bijlage 2: respectievelijk vondstnummers 10 t/m 13).

Bot

Het proefsleuvenonderzoek heeft 53 dierlijke botten en botfragmenten opgeleverd. Uit de 2 bouwvoorlagen (respectievelijk spoornummers 1 en 2) zijn botfragmenten van runderen en paarden verzameld (bijlage 2: respectievelijk vondstnummers 1 en 3). De overige botfragmenten zijn afkomstig uit middeleeuwse sporen en zijn van een rund, een varken en een schaap of geit (bijlage 2: vondstnummers 9, 16, 17, 18, 19 en 20).

Botanische macroresten

Er is 1 monster (10 liter) genomen, voor mogelijk archeobotanisch onderzoek.

Waardering van dit monster heeft aangetoond dat het niet geschikt is voor nadere analyse. Behalve enkele houtskoolfragmenten was het totaal leeg. Het houtskool was te fragmentair voor een ¹⁴C-datering.

5.2.3 De vindplaats

Interpretatie

Op basis van de aard van de grondsporen en het vondstmateriaal (greppels, paalsporen en aardewerk) wordt de vindplaats geïnterpreteerd als een deel van een nederzettingsterrein uit de periode 975 tot 1125. De vindplaats vormt een aanwijzing voor de uitbreiding van het in de 9e eeuw ontstane dorp in de 10e eeuw.

Op basis van de vondsten is geen fasering onder de laat-middeleeuwse sporen aan te brengen. De oriëntatie van de sporen duidt echter wel op een tweedeling. Dit is te zien aan de verspreiding van de paalsporen ten opzichte van de greppels. De paalsporen liggen op regelmatige afstand in 2 oost-west georiënteerde rijen terwijl de greppels noord-zuid zijn gericht (parallel aan de Vecht). Het lijkt erop dat bij de aanleg van de oostelijke greppel (figuur 5: spoor 19) 2 of meer paalsporen zijn vergraven.

De paalsporen duiden mogelijk op een gebouw. De greppels lopen dwars door het gebouw heen en zijn gezien de versnijdingen later ontstaan. Gezien de subtiele ronding van de zuidelijke palenrij gaat het mogelijk om een bootvormig gebouw. Vanwege de geringe omvang van de proefsleuf is het echter niet mogelijk om hierover een uitspraak te doen.

Als er hier een gebouw heeft gestaan in de periode 975-1125 lijkt het erop dat die in dezelfde periode is gesloopt. Vervolgens zijn de greppels aangelegd. Een tweede mogelijkheid is dat de greppels toch later zijn aangelegd, maar vondsten bevatten die afkomstig zijn van de oorspronkelijk vindplaats. Het ontbreken van keramiek met een

latere datering in de greppels maakt de tweede mogelijkheid minder waarschijnlijk. De functie van de greppels is niet duidelijk. Mogelijk betreft het bermgreppels van een weg. Op een afbeelding van de tuinen van kasteel Ter Meer uit 1739 (figuur 2) is in de linkerhoek een weg zichtbaar die parallel aan de Vecht loopt. Mogelijk houden de greppels verband met deze weg. Het is mogelijk dat deze route al eerder is ontstaan en dat de greppels hiermee te maken hebben. Als de grotere greppels te maken hebben met een weg dan houden de kleinere greppels daar vermoedelijk ook mee verband. Ze liggen echter te ver uit elkaar (3 m) om geïnterpreteerd te kunnen worden als karrensporen.

De meest oostelijke van de grotere greppels is oversneden door een laat-middeleeuwse haard- of afvalkuil. Dit bewijst dat een deel van deze greppels niet lang heeft open gelegen. Een laat-middeleeuwse vondstlaag (en vervolgens loop niveau) is niet meer aanwezig.

Waardering

Conform de normen en richtlijnen die de Rijksdienst voor Archeologie Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) heeft opgesteld, geschiedt de waardering van archeologische vindplaatsen volgens verschillende kwaliteitscriteria: de beleving (schoonheid en herinneringswaarde), fysieke kwaliteit (gaafheid en conservering) en inhoudelijke kwaliteit (zeldzaamheid, informatiewaarde, ensemblewaarde en representativiteit). Voor een uitleg over de weging van deze criteria wordt verwezen naar de desbetreffende specificatie in de KNA (Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, versie 3.1, 2006: VSO7). Er wordt niet gescoord op de criteria voor de waardebeleving, schoonheid en herinneringswaarde. De resten zijn in verband met hun ligging beneden maaiveld namelijk niet zichtbaar.

Voor de waarde 'fysieke kwaliteit' scoort de vindplaats hoog voor wat betreft gaafheid (3 punten). Ondanks dat er enige verstoring door post-middeleeuwse ingrepen heeft plaatsgevonden, zijn de sporen voor zover ze zijn ingegraven in de schone oever-, kronkelwaard- en/of beddingafzettingen, goed bewaard gebleven. De eventuele vondstlaag (of oud loopvlak) is niet meer te herkennen.

De conservering is ingeschat op gemiddeld (2 punten). De conservering is weliswaar goed (hoog) wat betreft het keramiek en het dierlijk botmateriaal; de metalen objecten die echter zijn aangetroffen zijn gecorrodeerd, maar de vorm van de objecten is nog herkenbaar. Het organische materiaal is echter slecht geconserveerd. Dit komt omdat de sporen boven de grondwaterspiegel liggen. Op grond van de fysieke kwaliteitscriteria (gaafheid en conservering) heeft de vindplaats een boven gemiddelde score (5 punten) toegekend gekregen. Conform de KNA wordt de vindplaats hiermee als 'behoudenswaardig' aangemerkt.

Vindplaatsen die op grond van hun fysieke kwaliteit in principe als 'behoudenswaardig' zijn aangemerkt, worden vervolgens gewaardeerd op grond

van hun inhoudelijke kwaliteit. De te scoren variabelen behelzen achtereenvolgens zeldzaamheid, informatiewaarde, ensemblewaarde en, eventueel, representativiteit.

De zeldzaamheid van de vindplaats kan moeilijk worden bepaald, aangezien het complextype niet duidelijk is. Waarschijnlijk behoren de aangetroffen sporen tot een of meerdere huisplaatsen (erven) uit de einde van de Vroege Middeleeuwen / begin Late Middeleeuwen. Archeologische waarden uit deze periode zijn wel bekend in Maarssen, met name het kasteel uit 1083 en de kerk met vroeg- middeleeuwse oorsprong. Toch zijn intacte bewoningsresten uit deze periode nauwelijks bekend. Bovendien duidt de locatie van de vindplaats op de oever van de Vecht erop dat deze mogelijk verband houdt met de ontginning die vanaf de 11e eeuw starten. Dit feit levert een hoge score op (3 punten).

De informatiewaarde voor nederzettingsresten uit het einde van de Vroege Middeleeuwen / begin Late Middeleeuwen is hoog. Aanleiding hiervoor is het feit dat de archeologische resten informatie kunnen opleveren over het ontstaan van het dorp Maarssen. Verder is de informatiewaarde van belang voor de bredere omgeving omdat vanuit de Vecht het achterland is ontgonnen. De informatie-waarde van de vindplaats scoort daarom hoog (3 punten).

Daar de vindplaats waarschijnlijk een relatie heeft met het dorp Maarssen (met de kerk en het kasteel) is de ensemblewaarde van de vindplaats gemiddeld (2 punten). De ensemblewaarde is niet hoger ingeschat omdat de vindplaats alleen bestaat uit bewoningsresten van een, relatief korte periode. Resten van archeologische waarden van vroegere perioden IJzertijd / Romeinse tijd ontbreken.

Op basis van de inhoudelijke kwaliteit scoort de vindplaats 8 punten. Op basis hiervan wordt de vindplaats behoudenswaardig geacht.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek is vastgesteld dat er in het plangebied archeologische waarden aanwezig zijn.

Op de onderzoeksvragen in het PvE kunnen de volgende antwoorden worden gegeven:

Algemene vragen

1. *Zijn in het plangebied/ tot een diepte van 300 cm -M archeologische waarden aanwezig die (mogelijk) bedreigd worden door de geplande inrichting?*
Ja, archeologische waarden zijn aangetroffen tot 160 cm -Mv.
2. *Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingsterreinen?*
De sporen zijn geïnterpreteerd als behorende bij een nederzettingsterrein. De omvang van de nederzetting is niet beperkt tot het onderzochte deel, verwacht kan worden dat de nederzetting zich verder uitstrekt over de oeverwal van de Vecht. In de nabijheid, 50 m ten zuiden van de onderzoekslocatie aan de Binnenweg, zijn de oeverafzettingen circa 1 m dieper aangetroffen op circa 2,5 m -Mv. Dit betekent dat in de nabijheid de nederzettingsresten waarschijnlijk zijn aangetast.
3. *Is het vondstmateriaal, dat bij het vooronderzoek is aangetroffen, afkomstig uit een verspoelde context of is sprake van een intacte vindplaats?*
Er is sprake van een intacte vindplaats. De archeologische sporen zijn hier een aanwijzing voor.
4. *In welke mate is het onderzoeksgebied verstoord?*
Hoewel er geen sprake is van een onverstoorde vondstlaag, vegetatie- of loopniveau, zijn de sporen verder nauwelijks aangetast. Slechts in de noordoosthoek van de proefsleuf is een grotere verstoring aangetroffen.
5. *Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?*
Aan de hand van de profielen in de proefsleuf kan de bodemopbouw als volgt worden beschreven. De boven laag is circa 20 cm dik en bestaat uit licht geel grijs zand en is geïnterpreteerd als recente ophoging (S1). Onder deze laag bevindt zich een laag matig humeuze zandige klei (S2). Deze laag is geïnterpreteerd

als (oude) bouwvoor. Deze laag heeft een gemiddelde dikte van 0,6 m. Uit deze laag zijn vondsten verzameld die dateren uit de 17e tot 20e eeuw. Onder de oude bouwvoor bevindt zich een circa 0,5 m dikke matig humeuze bruin grijze zandige kleilaag (S3). In deze laag werden geen vondsten aangetroffen. Deze laag is geïnterpreteerd als ophogingslaag. Deze laag dekt de natuurlijk oever- en kronkelwaardafzettingen af. De oeverafzettingen bestaan uit licht bruin grijze licht zandige klei (S10). Deze afzettingen zijn circa 40 cm dik. De antropogene grondsporen zijn in deze laag ingegraven. Onder de oeverafzettingen ligt een laag uiterst siltige licht grijze klei met veel dunne zandlagen. Deze laag is circa 10 cm dik en is geïnterpreteerd als oeverafzetting. Onder de oeverafzettingen is zwak siltig beddingzand aangetroffen. Hierin bevinden zich enkele humus- en kleilagen.

6. *Is in het plangebied vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?*

Vervolgonderzoek in de vorm van een archeologisch opgraving (behoud ex situ) is noodzakelijk indien bodemingrepen dieper dan 1,2 m -Mv onvermijdelijk zijn. Daar de grondsporen tijdens het proefsleuvenonderzoek selectief zijn afgewerkt is het noodzakelijk ook de locatie van de al gegraven proefsleuf op te graven.

7. *Op welke manier dient bij eventuele graafwerkzaamheden met archeologische waarden te worden omgegaan?*

Zie antwoord 6.

Specifieke vragen

8. *Wat is de horizontale begrenzing, de ligging en de omvang van de vindplaats/de archeologische resten?*

Op basis van het onderhavig onderzoek zijn hierover geen uitspraken te doen.

Bij het vooronderzoek (Van Eijk 2008) werd geschat dat de totale omvang van de vindplaats circa 4.800 m² bedraagt.

9. *Wat is de diepteligging, de dikte en de stratigrafische positie van de archeologische laag waarin de archeologische indicatoren zijn aangetroffen?*

De sporen liggen op circa 1,3 m -Mv op 0,7 m NAP. Zie verder vraag 5.

10. *Wat is de aard, datering en conserveringstoestand van de archeologische laag?*

Er is geen vondstlaag aanwezig.

11. *Zijn in het onderzoeksgebied archeologische grondsporen aanwezig?*

Ja. In het opgravingsvlak zijn er 16 archeologisch grondsporen waargenomen.

12. *Wat is de aard, datering en conserveringstoestand van deze grondsporen?*

Deze sporen bestaan uit greppels, paalkuilen / paalgaten, depressies, mogelijke

afvalkuilen en mogelijke haardkuilen. De sporen dateren uit de periode 975 tot 1125. De sporen zijn goed geconserveerd.

13. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig, wat is de vondstdichtheid en hoe is de conserveringstoestand?

Keramik, bot, metaal en natuursteen. Op basis van de aanlegvondsten is de vondstdichtheid als volgt (op basis van keramik en bot) :

KER 24 stuks / 65 m² = 0,4 per m²

BOT 21 / 65 = 0,3 per m²

De conservering is weliswaar goed (hoog) wat betreft het keramik en het dierlijk botmateriaal. De metalen objecten die echter zijn aangetroffen zijn gecorrodeerd, desondanks is hun vorm nog herkenbaar. Het organische materiaal is vanwege de ligging van de sporen boven de grondwaterspiegel slecht geconserveerd. Niet uitgesloten kan worden dat in diepere sporen zoals waterputten en greppels zich nog goed geconserveerde organische resten bevinden.

14. Is er sprake van een behoudenswaardige vindplaats?

Ja, zie boven.

6.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het onderzoek kan gesteld worden dat op Parkweg 49 archeologische waarden aanwezig zijn. Waardering van deze resten (zie hoofdstuk 5.2.3) heeft aangetoond dat de aangetroffen vindplaats een archeologisch waardevol object betreft. Voor dergelijke objecten geldt dat behoud *in situ* een primair uitgangspunt dient te zijn.

Daarom wordt aanbevolen om de vindplaats die aanwezig is op de locatie te behouden. Indien plaanpassing niet voorziet in het behouden van de vindplaats wordt (destructief) vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving aanbevolen, zodat de wetenschappelijke informatie van de vindplaats veiliggesteld kan worden (behoud *ex situ*).

De panden 49 en 51 worden gesloopt in verband met de te realiseren bouwplannen. Beide huizen zijn onderkelderd. Bij het uitgraven van de kelders kunnen archeologische resten worden aangetroffen. Aanbevolen wordt om deze werkzaamheden onder archeologische begeleiding (protocol opgraving) uit te laten voeren.

Zowel een opgraving als een archeologische begeleiding behoort conform de KNA versie 3.1 plaats te vinden op basis van een Programma van Eisen (PvE). Dit

PvE dient voor aanvang van het onderzoek te worden opgesteld door een senior-archeoloog.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek en de aanbevelingen op basis hiervan, dient contact opgenomen te worden met de gemeente Maarssen (dhr. A. de Vos).

Literatuur

- Berendsen, H.J.A.**, 1982. De genese van het landschap in het zuiden van de provincie Utrecht. *Utrechtse Geografische Studies* 25.
- Berendsen, H.J.A & E. Stouthamer**, 2001. Palaeogeographic Development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands. Van Gorcum, Assen.
- Burnier, C. Y.**, 2008. Locatie 'Binnenweg tussen nr. 66 & 68', gemeente Maarssen. Een inventariserend veldonderzoek. *STAR* 177. Jacobs en Burnier Archeologisch Projectbureau, Amsterdam.
- Eijk, van J.H.M.**, 2008. Plangebied Parkweg 49-67, Gemeente Maarssen, Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek. *RAAP-Notitie* 2584. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Groot, de R.W. en A.J. Tol**, 2008. Programma van Eisen proefsleuvenonderzoek Parkweg 49-67 te Maarssen.
- Koen, D.** 1995. 'Ter Meer' in Olde Meierink, B. (red.); e.a., 1995. *Kastelen en ridderhofsteden in Utrecht*. Matrijs, Utrecht: 306-309.
- RGD**, 1988. Geologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 31 Oost (Utrecht). Rijks Geologische Dienst, Haarlem.
- Tol, A.J.**, 2003. Plangebied DSM-Maarssen, Gemeente Maarssen; een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-rapport* 873. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Weerts, H., P. Cleveringa & M. Gouw**, 2002. De Vecht/Angstel, een riviersysteem in het veen. *Grondboor & Hamer* 3(4): 66-71.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Verklarende woordenlijst

- antropogeen** Ten gevolge van menselijk handelen (door mensen gemaakt/veroorzaakt).
- in situ*** Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponneerd, weggegooid of verloren.
- meanderen** (van rivieren of beken) zich bochtig door het landschap slingeren.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

- Figuur 1.** De ligging van het plangebied (zwart), omliggende ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw); inzet: ligging in Nederland (ster).
- Figuur 2.** Globale ligging van het plangebied (rode cirkel) op de vogelvluchtprent van Huis Ter Meer door Andries de Leth uit 1739 (bron: uit Douwe Koen, 1995).
- Figuur 3.** Foto coupe S7, S23 en S6.
- Figuur 4.** Foto coupe S9 en S11.
- Figuur 5.** Vlaktekening, profielen en de ligging van de proefsleuf.
- Tabel 1.** Geologische en archeologische tijdschaal.
- Bijlage 1.** Sporenlijst.
- Bijlage 2.** Vondstenlijst.

Bijlage 1. Sporenlijst

[SPOOR]	[PUT]	[VLAK]	[PROFIEL]	[VORM]	[INTERPRET]	[VULLING]	[TEXTUUR]	[TBJUMENG]	[LGINTERP]	[KLEUR]	[GEVLEKT]	[FO]	[FEMN]	[PO]	[PA]	[HLM]	[HK]
1	1	1	0	NVT	LGO	0	Zs1	-	-	LEY	-	0	-	0	0	0	0
2	1	1	0	NVT	LGO	0	Kz3	h2	-	DUY	-	0	-	2	0	0	1
3	1	1	0	NVT	LGO	0	Kz1	h2	-	UY	-	0	-	0	0	0	0
3	1	1	0	NVT	LGO	1	Kz1	h2	-	UY	UY	0	-	0	0	0	0
4	1	1	0	NVT	KL	0	Ks4	-	-	DY	-	0	-	0	0	0	1
4	1	1	0	NVT	KL	1	X	-	HPAAL	NVT	-	0	-	0	0	0	0
5	1	1	0	rond	PK	0	Ks4	-	-	DY	-	1	-	0	0	0	1
6	1	1	0	rond	PK	0	Kz1	-	-	DY	-	0	FE1	0	0	0	0
6	1	1	0	rond	PK	1	Kz1	-	-	Y	-	0	FE1	0	0	0	0
7	1	1	0	lin	GW	0	Ks4	-	-	DY	-	1	FE1	0	0	0	1
7	1	1	0	lin	GW	1	Ks4	h3	-	DUY	-	0	FE1	0	0	0	0
7	1	1	0	lin	GW	2	Ks4	h1	-	DY	-	0	FE1	0	0	0	0
8	1	1	0	rond	PKG	0	Ks4	-	KERN	DY	-	1	FE1	0	0	0	0
8	1	1	0	rond	PKG	1	Ks4	-	INST	Y	-	1	FE1	0	0	0	0
9	1	1	0	rond	PK	0	Ks4	-	-	Y	-	1	-	0	0	0	1
9	1	1	0	rond	PK	1	X	-	-	U	-	0	-	0	0	0	0
10	1	1	0	NVT	LGN	0	Kz1	-	OE	LUY	-	0	FE1	0	0	0	0
11	1	1	0	lin	GW	0	Ks4	-	-	DY	U	0	FE1	1	0	0	0
12	1	1	0	rond	VERVAL	0	Ks4	-	-	DY	-	1	FE1	0	0	0	1
13	1	1	0	rond	PK	0	Kz1	-	-	DY	-	1	-	1	0	0	1
13	1	1	0	rond	PK	1	Ks4	-	-	Y	Y	0	FE1	0	0	0	0
14	1	1	0	lin	DEPR	0	Kz1	h1	-	DY	-	0	FE1	0	0	0	1
15	1	1	0	lin	GW	0	Ks4	h1	-	DY	-	0	FE1	1	0	0	0
16	1	1	0	onr	DEPR	0	Ks4	-	-	DY	-	0	FE1	1	0	0	0
17	1	1	0	rond	VERVAL	0	Ks4	-	-	DY	-	0	FE1	1	0	0	1
18	1	1	0	rond	VERVAL	0	Ks4	-	-	DY	-	1	FE1	1	0	0	0
19	1	1	0	lin	GW	0	Ks4	-	-	DY	-	0	FE1	1	0	0	2
20	1	1	0	vier	PKT	0	Ks4	-	-	ZY	Y	0	FE1	0	0	0	3
20	1	1	0	vier	PKT	1	Ks4	-	-	DY	-	0	FE1	1	0	0	2
21	1	1	0	vier	KL	0	Ks4	-	-	DY	-	0	-	1	0	0	1

[OR]	[PUT]	[VLAK]	[PROFIEL]	[VORM]	[INTERPRET]	[VULLING]	[TEXTUUR]	[TBIJMENG]	[LGINTERP]	[KLEUR]	[GEVLEKT]	[FO]	[FEMN]	[PO]	[PA]	[HLM]	[HK]
1	1	0	0	vier	KL	1	Ks4	-	-	ZY	Y	0	-	1	0	0	3
1	1	0	0	ovaal	VERVAL	0	Ks4	-	-	LUY	UY	1	FE1	0	0	0	1
1	1	0	0	rond	PK	0	Ks4	-	-	DUY	-	1	FE1	0	0	0	0
1	1	0	0	rond	PK	1	Ks4	-	-	DY	-	1	FE1	0	0	0	1
1	1	0	0	NVT	LGN	0	Ks4	-	GE	LY	-	0	FE2	0	0	0	0
1	1	0	0	NVT	LGN	0	Zs1	-	BE	LEY	-	0	FE1	0	0	0	0
1	1	0	0	rond	PK	0	Ks4	-	-	DY	-	1	FE1	0	0	0	1

De in de kolom 'categorie' gehanteerde codes zijn conform het Archeologisch Basis Register (ABR):

KER = keramiek; OXB = bot; SXX = steen; MFE = ijzer; MA = monster algemeen.*

Bijlage 2. Vondstenlijst

Vondstnr.	Putnr.	Spoornr.	Boornr.	Categorie (code)	Totaal Aantal	Rand	Wand	Bodem	Oor/steel	Poot	Type	Voorwerp	Bijzonderheden	Herkomst	Datering (in eeuwen)	ARCHIS-datering
1	1	1		KER	5	4				1	roodbakkend geglazuurd		inwendig en uitwendig geglazuurd			LMEB-NTC
				KER	1	1					roodbakkend geglazuurd		uitwendig geglazuurd			LMEB-NTC
				KER	1	1					witbakkend geglazuurd		mogelijk industrieel wit?			NTA-NTC
				KER	1				1		pijpaarde	pijp	steeltje			NTA-NTC
				ODB	2											
2	1	4		ODB	1						gebit	tand	rund?			NEO-NTC
				KER	1								huttenleem/verbrand leem?			
3	1	2		KER	1		1				kogelpot					VMEC-LMEB
				ODB	4						gebit	kaak + tanden	paard			NEO-NTC
				ODB	6								ondetermineerbaar, mogelijk kaak			NEO-NTC
4	1	2		ODB	4								diverse lange beenderen			NEO-NTC
				KER	1		1				roodbakkend geglazuurd		inwendig geglazuurd, uitwendig spatten		15e-16e	
5	1	16		MFE	1							spijker				
6	1	15		KER	1	1					roodbakkend geglazuurd	bord/schaal	inwendig geglazuurd met gele slibversiering		16e-18e	
7	1	19		KER	1		1				kogelpot				11e-13e	LMEA-LMEB
8	1	8		Andenne	1											VMED-LMEB
				KER	7		7				paffrath				va 975	VMED-LMEA
9	1	7		KER	1		1				kogelpot		vingerindrukken		10e-11e	VMEC-LMEB
				KER	1		1				paffrath					LMEA-LMEA
10	1	21		KER	1						pingsdorf				975-1225	VMED-LMEA
				ODB	1											
				ODB	4											
				ODB	1						humerus		waarschijnlijk rund			
				MFE	1						sleutel					
11	1	19		KER	1		1				pingsdorf				11e-13e	VMED-LMEA
				MXX	1						boutje					
12	1	11		MPB	1											
				MFE	1											
13	1	7		MXX	1											
14	1	7		KER	1						pingsdorf				11e-13e	VMED-LMEA
15	1	7		KER	1						kogelpot					LMEA-LMEB
16	1	7		KER	1		1				kogelpot					VMEC-LMEB
				KER	1		1				pingsdorf					VMED-LMEA
				ODB	4						gebit	kaak + tanden	varken			
				ODB	1						radius/ulna					
				ODB	17											
17	1	21		SXX	1						graniet	bouwsteen?				
				KER	1		1				kogelpot				10e-11e	VMED-LMEA
				KER	1		1				paffrath?					LMEA-LMEA
				KER	3						baksteenbrokken					
				ODB	3											
18	1	4		KER	4		4				paffrath				va 975	VMED-LMEA
				ODB	1											
19	1	6		KER	1	1					gladwandig????				ca. 500-750	ROMVA-VMED
				ODB	1											
20	1	9		KER	1	1					kogelpot		midwoud type 2*		12e-13e	LMEA-LMEA
				KER	7		7				paffrath		paffrath-achtig, minder "bladerdeegstructuur"			LMEA-LMEA
				KER	1						baksteenbrokje					
21	1	11		ODB	2											
				KER	1		1				pingsdorf					VMED-LMEA

Vondstnr.	Putnr.	Spoornr.	Boornr.	Categorie (code)	Totaal Aantal	Rand	Wand	Bodem	Oor/steel	Poot	Type	Voorwerp	Bijzonderheden	Herkomst	Datering (in eeuwen)	ARCHIS-datering
22	1	26		KER	1	1					kogelpot		rood buiten, donkergrijs binnen		11e-13e	LMEA-LMEB
				KER	2	2					pafrath				11e-13e	LMEA-LMEB
				SXX	1								kiezel			PALEO-NTC
23	1	13		KER	1	1					pingsdorf					VMED-LMEA
				KER	2	2					kogelpot		binnenzijde rood, buiten donkergrijs		10e-11e	VMED-LMEA
				KER	1	1					pafrath					LMEA-LMEA
				KER	1			1			pingsdorf?					VMED-LMEA
				KER	1	1					protosteengoed			Siegburg	1210-1280	LMEA-LMEB
				SXX	1								kiezel			
24	1	14		KER	2	2					roodbakkend geglazuurd					
				ODB	2						gebit					
				GLS	1											

* zie A.A.A. Verhoeven: middeleeuws gebruiks aardewerk in nederland (8ste tot 13de eeuw)